

LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2024 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 38 straipsnio pakeitimas

Papildyti 38 straipsnį 5 dalimi:

„5. Pilnamečiam fiziniam asmeniui pageidaujant kartu su juo teisme turi teisę dalyvauti jam pagalbą priimant sprendimus teikiantis asmuo (toliau – pagalbininkas). Pagalbininko teisė teikti šią pagalbą patikrinama pagal Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų registro duomenis. Pagalbininkas padeda pilnamečiam asmeniui vesti bylas, prireikus kartu su šiuo asmeniu atlieka visus procesinius veiksmus, kuriuos šis asmuo turi teisę atlikti.“

2 straipsnis. 38 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 38 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„38 straipsnis. Civilinis procesinis veiksnumas

1. Galėjimas įgyvendinti savo teises teisme ir pavesti atstovui vesti bylą (civilinis procesinis veiksnumas) priklauso juridiniams asmenims ir fiziniams asmenims, kurie yra pasiekę pilnametystę – aštuoniolika metų, nepilnamečiams, įstatymų nustatyta tvarka sudariusiems santuoką, taip pat nepilnamečiams, kurie įstatymų nustatyta tvarka teismo pripažinti visiškai veiksniais (emancipuotais).

2. Nepilnamečių nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų, ~~taip pat fizinių asmenų, kurių civilinis veiksnumas tam tikroje srityje apribotas,~~ atstovais pagal įstatymą teisme yra atitinkamai jų tėvai, tėviai ar rūpintojai. Šioje dalyje nurodytiems nepilnamečiams ~~ir fiziniams asmenims, kurių civilinis veiksnumas tam tikroje srityje apribotas,~~ kurie yra bylos šalys arba tretieji asmenys, turi būti pranešta apie prasidėjusį teismo procesą ir pasiūloma jame dalyvauti.

3. Nepilnamečiai nuo keturiolikos metų turi teisę kreiptis į teismą dėl savo teisių ar įstatymų saugomų interesų gynimo savarankiškai, jeigu ginčas yra dėl santykių, kuriuose jie turi ~~visiškai~~ civilinį veiksnumą.

4. Nepilnamečių iki keturiolikos metų, taip pat **pilnamečių** fizinių asmenų, ~~pripažintų neveiksniais tam tikroje srityje~~ **kuriems nustatyta globa tam tikroje srityje**, teises ir įstatymų saugomus interesus gina teisme jų atstovai pagal įstatymą – atitinkamai jų tėvai, tėviai, globėjai, išskyrus šiame Kodekse numatytus atvejus. **Pilnamečiams fiziniams asmenims, kuriems nustatyta globa tam tikroje srityje ir kurie yra bylos šalys arba tretieji asmenys, turi būti pranešta apie prasidėjusį teismo procesą ir pasiūloma jame dalyvauti.**

5. Pilnamečiam fiziniam asmeniui pageidaujant kartu su juo teisme turi teisę dalyvauti šiam asmeniui pagalbą priimant sprendimus teikiantis asmuo (toliau – pagalbininkas). Pagalbininko teisė teikti šią pagalbą patikrinama pagal ~~Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų~~ **Globos ir pagalbos priemonių** registro duomenis. Pagalbininkas padeda pilnamečiam asmeniui vesti bylas, prireikus kartu su šiuo asmeniu atlieka visus procesinius veiksmus, kuriuos šis asmuo turi teisę atlikti.“

3 straipsnis. 87 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 87 straipsnio 1 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip:

„5) ieškinį palikus nenagrinėtą, kai ieškovas nesilaikė tos kategorijos byloms nustatytos ginčo išankstinio sprendimo ne teisme tvarkos ir galima pasinaudoti šia tvarka, taip pat kai ieškinį pareiškė ~~neveiksnius tam tikroje srityje~~ asmuo, **kuriame nustatyta globa tam tikroje srityje**, kai šalis neprimokėjo žyminio mokesčio, taip pat palikus pareiškimą nenagrinėtą šio Kodekso 431 straipsnio 3 dalyje numatytu atveju;“.

4 straipsnis. 137 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 137 straipsnio 2 dalies 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7) pareiškimą paduoda ~~neveiksnius tam tikroje srityje~~ fizinis asmuo, **kuriame nustatyta globa tam tikroje srityje**;“.

5 straipsnis. 163 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 163 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) kai šalis ~~šaliai netenka veiksnio tam tikroje srityje~~ **nustatoma globa tam tikroje srityje**;“.

6 straipsnis. 166 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 166 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) šio Kodekso 163 straipsnio 1 ir 2 punktuose numatytais atvejais – iki paaiškės mirusio fizinio asmens ar pasibaigusio juridinio asmens teisių perėmėjas ar aplinkybės, dėl kurių teisių perėmimas neįvyko, arba iki bus paskirtas ~~neveiksnaus tam tikroje srityje~~ fizinio asmens ~~atstovas pagal įstatymą~~ **globėjas**;“.

7 straipsnis. 296 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 296 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) jeigu pareiškimą padavė ~~neveiksnius tam tikroje srityje~~ fizinis asmuo, **kuriame nustatyta globa tam tikroje srityje**;“.

8 straipsnis. 315 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 315 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) skundą paduoda ~~neveiksnius tam tikroje srityje~~ asmuo, **kuriame nustatyta globa tam tikroje srityje**, arba asmuo, neturintis teisės jį paduoti;“.

9 straipsnis. 336 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 336 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Atskirasis skundas dėl teismo nutarties leisti paimti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą arba atsisakyti duoti šį leidimą **ar atskirasis skundas dėl teismo nutarties nustatyti Civilinio kodekso 4.239 straipsnio 3 dalyje nurodytą turto administravimą arba atsisakyti jį nustatyti** turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per dvidešimt dienų nuo dienos, kurią atskirasis skundas buvo gautas apeliacinės instancijos teisme.“

10 straipsnis. 366 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 366 straipsnio 1 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) jeigu ~~viena vienai~~ iš šalių proceso metu buvo ~~neveiksni tam tikroje srityje~~ **nustatyta globa tam tikroje srityje** ir **ši šalis** nebuvo atstovaujama atstovo pagal įstatymą;“.

11 straipsnis. 442 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 442 straipsnio 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) dėl fizinio asmens pripažinimo ~~neveiksniu tam tikroje srityje~~ arba ribotai veiksnium ~~tam tikroje srityje~~ ir nepilnamečio pripažinimo veiksnium (emancipuotu);“.

12 straipsnis. XXVIII skyriaus pavadinimo pakeitimas

Pakeisti XXVIII skyriaus pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„XXVIII SKYRIUS

BYLOS DĖL FIZINIO ASMENS PRIPAŽINIMO NEVEIKSNIU TAM TIKROJE SRITYJE
ARBA RIBOTAI VEIKSNIU TAM TIKROJE SRITYJE IR NEPILNAMEČIO PRIPAŽINIMO
VEIKSNIU (EMANCIPUOTU)“.

13 straipsnis. 462 straipsnio pakeitimas

Pripažinti netekusia galios 462 straipsnio 1 dalį.

~~1. Pareiškimas dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje paduodamas asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje, gyvenamosios vietos apylinkės teismui.~~

14 straipsnis. 463 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 463 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„463 straipsnis. Pareiškimo padavimas

~~1. Pareiškimą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje gali paduoti:~~

~~1) asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje, sutuoktinis;~~

~~2) asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje, tėvai, pilnamečiai vaikai;~~

~~3) globos (rūpybos) institucija;~~

~~4) prokuroras.~~

~~2. Pareiškimą dėl nepilnamečio fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje galima paduoti ne anksčiau kaip likus šešiams mėnesiams iki asmens, kuris turėtų būti pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje, pilnametystės.~~

~~3. Pareiškimą pripažinti fizinį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje padavęs asmuo gali iki bylos nagrinėjimo užbaigimo reikalavimą pakeisti ir prašyti tą asmenį pripažinti ribotai veiksniu tam tikroje srityje, o pradiniam pareiškime prašęs fizinį asmenį pripažinti ribotai veiksniu tam tikroje srityje prašyti jį pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje.~~

~~4. Asmuo, kuris padavė aiškiai nepagrįstą pareiškimą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje, teismo nutartimi gali būti nubaustas nuo penkiasdešimt iki šešių šimtų eurų bauda. Iš šio asmens taip pat priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.~~

~~5.1. Pareiškimą dėl nepilnamečio pripažinimo veiksniu (emancipuotu) gali paduoti pats nepilnametis, jo tėvai, rūpintojas ir globos (rūpybos) institucija.~~

~~6.2. Pareiškimą dėl nepilnamečio nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų teisės savarankiškai disponuoti savo pajamomis bei turtu apribojimo ar atėmimo gali paduoti vaikų globos (rūpybos) institucija, prokuroras ir kiti suinteresuoti asmenys. Nagrinėjant šį pareiškimą, mutatis mutandis taikomos šio skyriaus ketvirtojo skirsnio nuostatos.“~~

15 straipsnis. 464 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 464 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„464 straipsnis. Dalyvaujantys byloje asmenys

~~1. Byloje dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje dalyvaujantys asmenys, be pareiškėjo, yra asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje, taip pat globos (rūpybos) institucija. Teismas kaip dalyvaujančius byloje suinteresuotus asmenis gali įtraukti asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje, artimuosius giminaičius ar kartu gyvenančius jo šeimos narius.~~

2. ~~Tik tais atvejais, kai fizinio asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, dėl sveikatos būklės, patvirtintos asmens sveikatos priežiūros įstaigos išvada, negalima iškviesti ir apklausti teisme ar įteikti jam teismo dokumentų, byla gali būti nagrinėjama šiam asmeniui nedalyvaujant.~~

3. Byloje dėl nepilnamečio pripažinimo veiksnium (emancipuotu) ar byloje dėl nepilnamečio nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų teisės savarankiškai disponuoti savo pajamomis bei turtu apribojimo ar atėmimo dalyvaujantys asmenys, be pareiškėjo, yra pats nepilnametis, jo tėvai ar rūpintojas, taip pat globos (rūpybos) institucija, jei nepilnametis neturi tėvų.“

16 straipsnis. 464¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 464¹ straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„464¹ straipsnis. Registravimas

Teismas ne vėliau kaip kitą darbo dieną po sprendimo ~~pripažinti fizinį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje ar panaikinti fizinio asmens neveiksnumą, apriboti fizinio asmens veiksnumą tam tikroje srityje ar panaikinti veiksnumą apribojimą ir šiame skyriuje nustatyta tvarka priimto sprendimo dėl nepilnamečio nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų teisės savarankiškai disponuoti savo pajamomis ir turtu apribojimo ar atėmimo, taip pat sprendimo panaikinti atitinkamą ankstesnį sprendimą įsiteisėjimo privalo sprendimo duomenis pateikti Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų~~ **Globos ir pagalbos priemonių registro tvarkytojui tvarkymo įstaigai Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų šio registro nuostatuose nustatyta tvarka.**“

17 straipsnis. 465 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 465 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„465 straipsnis. Pareiškimo turinys

Pareiškime dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti išdėstytos aplinkybės, ~~rodančios įrodančios~~ fizinio asmens psichikos sutrikimą, dėl kurio ~~jis~~ negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, **turi būti nurodyta ar asmeniui buvo teikta pagalba priimant sprendimus**, taip pat turi būti pateikta sveikatos priežiūros įstaigos pažyma, kiti įrodymai apie asmens psichinę būklę, socialinio darbuotojo išvada apie asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, gebėjimą pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus savarankiškai ar naudojantis pagalba konkrečiose srityse. Asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus nustatymo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras. Šiame straipsnyje numatytame pareiškime turi būti nurodytos sritys, kuriose pareiškėjas siūlo pripažinti asmenį neveiksniu.“

18 straipsnis. XXVIII skyriaus antrojo ir trečiojo skirsnių pripažinimas netekusiais galios

Pripažinti netekusiais galios XXVIII skyriaus antrąjį ir trečiąjį skirsnius.

ANTRASIS SKIRSNIS

~~BYLOS DĖL FIZINIO ASMENS PRIPAŽINIMO NEVEIKSNIU TAM TIKROJE SRITYJE~~

~~465 straipsnis. Pareiškimo turinys~~

~~Pareiškime dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti išdėstytos aplinkybės, įrodančios fizinio asmens psichikos sutrikimą, dėl kurio jis negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, taip pat turi būti pateikta sveikatos priežiūros įstaigos pažyma, kiti įrodymai apie asmens psichinę būklę, turi būti nurodyta, ar asmeniui buvo teikta pagalba priimant sprendimus, socialinio darbuotojo išvada apie asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, gebėjimą pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus savarankiškai ar naudojantis pagalba konkrečiose srityse. Asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus~~

nustatymo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras. Šiame straipsnyje numatytame pareiškime turi būti nurodytos sritys, kuriose pareiškėjas siūlo pripažinti asmenį neveiksnium.

466 straipsnis. Pasirengimas bylai

1. Jeigu yra duomenų apie fizinio asmens psichikos sutrikimą, teisėjas, kuriam paskirta parengti bylą nagrinėti, asmens psichinei būklei nustatyti nutartimi paskiria teismo psichiatrijos ekspertizę, jeigu tokia ekspertizė nebuvo atlikta anksčiau, ir išreikalauja būtinus ekspertizei atlikti asmens medicininius dokumentus. Šia ekspertize siekiama nustatyti, ar yra pagrindas pripažinti asmenį neveiksnium tam tikroje srityje ar jo veiksnumą tam tikroje srityje apriboti. Teismo psichiatrijos ekspertizės galima neskirti, jei yra kreiptasi dėl pirmiau priimto teismo sprendimo panaikinimo ar dėl teismo sprendimo peržiūrėjimo šio Kodekso 469 straipsnyje nustatyta tvarka ir teismui pakanka kitų įrodymų apie asmens psichinę būklę. Be to, teismas kreipiasi į Neveiksnių ir ribotai veiksnių asmenų registro tvarkymo įstaigą prašydamas pateikti duomenis apie asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje, pateiktus išankstinius nurodymus. Šiuo atveju Neveiksnių ir ribotai veiksnių asmenų registre esantys duomenys apie asmens pateiktą išankstinį nurodymą perduodami teismui Neveiksnių ir ribotai veiksnių asmenų registro nuostatuose nustatyta tvarka.

2. Teisėjas praneša fiziniam asmeniui, kurį prašoma pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje, kad nagrinėjant bylą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksnium tam tikroje srityje būtina, kad jam atstovautų advokatas, ir nustato terminą, per kurį šis fizinis asmuo turi pasirinkti advokatą, teiksiantį jam teisinę pagalbą, ir pranešti apie tai teisėjui. Fizinis asmuo, pasirinkęs advokatą, teiksiantį jam teisinę pagalbą, apie tai praneša teisėjui.

3. Jeigu fizinis asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje, per teismo nustatytą terminą pats nepasirenka advokato, teikiančio jam teisinę pagalbą, teisėjas, kuriam paskirta parengti bylą nagrinėti, praneša valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai apie tai, kad asmeniui, kurį prašoma pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje, būtinas advokatas.

467 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Bylą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksnium tam tikroje srityje teismas nagrinėja žodinio nagrinėjimo tvarka, pranešęs byloje dalyvaujantiems asmenims.

2. Jeigu asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje, į teismo posėdį neatvyksta ir nėra šio Kodekso 464 straipsnio 2 dalyje nurodytų aplinkybių, teismas gali nutarti atvesdinti šį asmenį į teismą padedant policijai arba pavesti jį apklausti kitam to asmens buvimo vietoje teismui. Asmens apklausa atliekama dalyvaujant gydytojui psichiatru.

3. Jeigu asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje, vengia teismo psichiatrijos ekspertizės, teismas gali priimti nutartį priverstinai nusiųsti asmenį ambulatorinei teismo psichiatrijos ekspertizei atlikti. Šią nutartį vykdo policija. Dėl nutarties gali būti duodamas atskirasis skundas.

4. Tais atvejais, kai ambulatorinio tyrimo metu gautų duomenų teismo psichiatrijos ekspertizės išvadai apie asmens psichikos būklę pateikti nepakanka, teismas gali priimti nutartį paskirti stacionarinę teismo psichiatrijos ekspertizę ir ne ilgiau kaip šešioms savaitėms pasiųsti asmenį, kurį prašoma pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje, į ekspertizės įstaigą stebėti. Prieš priimdamas tokią nutartį teismas turi apklausti byloje dalyvaujančius asmenis. Išimtiniais atvejais teismas motyvuotu ekspertų prašymu gali pratęsti nurodytą terminą iki trijų mėnesių. Dėl teismo nutarties skirti stacionarinę teismo psichiatrijos ekspertizę ir pasiųsti asmenį į ekspertizės įstaigą ar pratęsti asmens laikymo joje terminą gali būti duodamas atskirasis skundas.

5. Nagrinėdamas bylą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksnium tam tikroje srityje, teismas asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje, ar pareiškėjo prašymu arba savo iniciatyva turi aiškintis ir aplinkybes, ar nėra pagrindo apriboti asmens veiksnumą tam tikroje srityje, arba siūlyti jam sudaryti sutartį dėl pagalbos priimančiam sprendimui teikimo. Kai teismui kyla abejonių dėl asmens pripažinimo neveiksnium tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje

srityje tikslingumo, visos abejonės turi būti vertinamos asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje, naudai ir visais atvejais turi būti taikomos kuo mažiau asmens veiksnumą ribojančios priemonės.

6. Teismui nagrinėjant bylą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksnium tam tikroje srityje, būtina, kad asmeniui, kurį prašoma pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje, atstovautų advokatas.

468 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje, teismas priima sprendimą pripažinti fizinį asmenį neveiksnium tam tikroje srityje arba pareiškimą atmeta. Priėmęs sprendimą pripažinti asmenį neveiksnium tam tikroje srityje, teismas sprendime nurodo baigtinį sričių, kuriose asmuo pripažįstamas neveiksnium, sąrašą.

2. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad nėra pagrindo fizinį asmenį pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje, tačiau yra pagrindas fizinio asmens veiksnumą tam tikroje srityje apriboti, teismas priima sprendimą fizinį asmenį pripažinti ribotai veiksnium tam tikroje srityje. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad nėra pagrindo pripažinti fizinį asmenį neveiksnium tam tikroje srityje ar apriboti fizinio asmens veiksnumą tam tikroje srityje, tačiau šiam asmeniui reikalinga pagalba priimant sprendimus, teismas pasiūlo asmeniui, kurio veiksnumą tam tikroje srityje prašoma apriboti, sudaryti su asmeniu, kuriuo jis pasitiki, sutartį dėl pagalbos priimant sprendimus ir tai nurodo sprendime. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad yra pagrindas pripažinti asmenį neveiksnium tam tikroje srityje ir kad taip pat yra pagrindas pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje, teismas sprendime nustato baigtinį sričių, kuriose asmuo pripažįstamas neveiksnium, sąrašą ir sričių, kuriose asmens veiksnumas apribojamas, sąrašą.

3. Bylinėjimosi dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksnium tam tikroje srityje išlaidos, išskyrus atstovavimo išlaidas, padengiamos iš valstybės lėšų. Už teismo paskirtas ekspertizes šiose bylose apmokama Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

4. Teismo sprendimu, kuriuo fizinis asmuo pripažįstamas neveiksnium tam tikroje srityje, gali būti išsprendžiami ir globos nustatymo ar globėjo šiam asmeniui paskyrimo klausimai šio Kodekso XXX skyriuje nustatyta tvarka.

5. Teismo sprendimą turi teisę apskųsti dalyvaujantys byloje asmenys, taip pat ir pats neveiksnium tam tikroje srityje pripažintas fizinis asmuo.

469 straipsnis. Teismo sprendimo peržiūrėjimas ir panaikinimas

1. Jeigu pripažintas neveiksnium tam tikroje srityje fizinis asmuo pasveiksta arba pagerėja jo sveikatos būklė ir dėl šio sveikatos pagerėjimo jis gali visiškai ar iš dalies suprasti savo veiksmų reikšmę ar juos valdyti, bylą išnagrinėjęs pirmosios instancijos teismas pagal asmens globėjo ar kitų šio Kodekso 463 straipsnio 1 dalyje išvardytų asmenų arba paties neveiksnium tam tikroje srityje pripažinto asmens pareiškimą, remdamasis teismo psichiatrijos ekspertizės išvada, priima sprendimą panaikinti pirmiau priimtą savo sprendimą ir pripažinti pasveikusįjį veiksnium arba pripažinimą neveiksnium tam tikroje srityje pakeisti į pripažinimą ribotai veiksnium tam tikroje srityje. Teismo psichiatrijos ekspertizės galima neskirti, jei teismui pakanka kitų įrodymų apie asmens psichinę būklę. Priėmęs šioje dalyje nurodytų asmenų pareiškimą, teismas apie pareiškimo priėmimą praneša neveiksnaus tam tikroje srityje asmens, dėl kurio gautas pareiškimas teisme, gyvenamosios vietos savivaldybėje sudarytai ar veikiančiai Neveiksnų asmenų būklės peržiūrėjimo komisijai. Pripažinęs asmenį neveiksnium tam tikroje srityje, teismas ex officio įvertina, ar šiam asmeniui reikalinga pagalba priimant sprendimus kitose srityse, ir, kai reikia, pasiūlo jam sudaryti sutartį dėl pagalbos priimant sprendimus.

2. Teismas peržiūri sprendimą, kuriuo asmuo pripažintas neveiksnium tam tikroje srityje, kai į teismą dėl šio sprendimo peržiūrėjimo kreipiasi Neveiksnų asmenų būklės peržiūrėjimo komisija. Peržiūrint teismo sprendimą, mutatis mutandis taikomos šiame skyriuje nustatytos taisyklės.

3. Teismas, nagrinėdamas šiame straipsnyje nurodytas bylas, sprendžia, ar yra pagrindas panaikinti arba pakeisti teismo sprendimą, kuriuo asmuo pripažintas neveiksnium tam tikroje srityje.

4. Teismas, nagrinėdamas šiame straipsnyje nurodytas bylas, gali priimti šiuos sprendimus:
- 1) palikti galioti peržiūrimą teismo sprendimą;
 - 2) pakeisti peržiūrimą teismo sprendimą, pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje ir nustatyti sričių, kuriose asmuo pripažįstamas ribotai veiksnium, sąrašą;
 - 3) pakeisti peržiūrimą teismo sprendimą ir nustatyti naują sričių, kuriose asmuo pripažįstamas neveiksnium, sąrašą ir sričių, kuriose asmuo pripažįstamas ribotai veiksnium, sąrašą;
 - 4) panaikinti peržiūrimą teismo sprendimą ir pasiūlyti asmeniui sudaryti sutartį dėl pagalbos priimančiam sprendimui;
 - 5) panaikinti peržiūrimą teismo sprendimą.
5. Teismui nagrinėjant šiame straipsnyje nurodytas bylas, būtina, kad neveiksnium tam tikroje srityje pripažintam asmeniui atstovautų advokatas. Jeigu neveiksnium tam tikroje srityje pripažintas asmuo neturi advokato, teiksiančio jam teisinę pagalbą, teisėjas, kuriam paskirta parengti bylą nagrinėti, praneša valstybės garantuojamą teisinę pagalbą organizuojančiai institucijai apie tai, kad šiam asmeniui būtinas advokatas.

TREČIASIS SKIRSNIS

BYLOS DĖL FIZINIO ASMENS PRIPAŽINIMO RIBOTAI VEIKSNIUM TAM TIKROJE SRITYJE

470 straipsnis. Pareiškimo turinys

Be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, pareiškimе dėl fizinio asmens pripažinimo ribotai veiksnium tam tikroje srityje turi būti išdėstytos aplinkybės, rodančios fizinio asmens psichikos sutrikimą, dėl kurio tas asmuo iš dalies negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, taip pat turi būti pateikta asmens sveikatos priežiūros įstaigos pažyma, socialinio darbuotojo išvada apie asmens, kurį prašoma pripažinti ribotai veiksnium tam tikroje srityje, gebėjimą pasirūpinti savimi ir priimti kasdienius sprendimus savarankiškai ar naudojantis pagalba. Šiame pareiškimе turi būti nurodytos sritys, kuriose pareiškėjas siūlo pripažinti asmenį ribotai veiksnium.

471 straipsnis. Pasirengimas bylai

Jeigu yra šio Kodekso 470 straipsnyje numatytų duomenų apie fizinio asmens psichikos sutrikimą, turintį įtakos asmens gebėjimui iš dalies suprasti savo veiksmų reikšmę ar juos valdyti, teismas, rengdamas bylą nagrinėti, asmens sveikatos būklei nustatyti nutartimi paskiria teismo ekspertizę, jeigu tokia ekspertizė nebuvo atlikta anksčiau, ir išreikalauja būtinus ekspertizei atlikti asmens medicininius dokumentus. Šia ekspertize siekiama nustatyti, ar yra pagrindas pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje arba pripažinti asmenį neveiksnium tam tikroje srityje. Teismo psichiatrijos ekspertizės galima neskirti, jei yra kreiptasi dėl pirmiau priimto teismo sprendimo panaikinimo šio Kodekso 474 straipsnyje nustatyta tvarka ir teismui pakanka kitų įrodymų apie asmens psichinę būklę. Be to, teismas kreipiasi į Neveiksnų ir ribotai veiksnų asmenų registro tvarkymo įstaigą prašydamas pateikti duomenis apie asmens, kurį prašoma pripažinti ribotai veiksnium tam tikroje srityje, pateiktus išankstinius nurodymus. Šiuo atveju Neveiksnų ir ribotai veiksnų asmenų registre esantys duomenys apie asmens pateiktą išankstinį nurodymą perduodami teismui Neveiksnų ir ribotai veiksnų asmenų registro nuostatuose nustatyta tvarka.

472 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Byla dėl fizinio asmens pripažinimo ribotai veiksnium nagrinėjama laikantis šio Kodekso 467 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nustatytų taisyklių.

2. Jeigu bylos dėl fizinio asmens pripažinimo ribotai veiksnium tam tikroje srityje nagrinėjimo metu nustatoma, kad šis asmuo dėl psichikos sutrikimo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, teismas pareiškėjo prašymu ar savo iniciatyva turi aiškintis ir aplinkybes, ar nėra pagrindo asmenį pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje. Šiuo atveju asmeniui teismas gali taikyti šio Kodekso 467 straipsnio 4 dalyje numatytas priemones. Be to, teismas turi išspręsti šio

Kodekso 466 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytus klausimus. Kai teismui kyla abejonių dėl asmens pripažinimo neveiksnium tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje tikslingumo, visos abejonės turi būti vertinamos asmens, kurį prašoma pripažinti ribotai veiksnium tam tikroje srityje, naudai ir visais atvejais turi būti taikomos kuo mažiau asmens veiksnumą ribojančios priemonės.

~~473 straipsnis. Teismo sprendimas~~

~~1. Išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje, teismas priima sprendimą pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje arba pareiškimą atmeta. Priėmęs sprendimą pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje, teismas sprendime nurodo baigtinį sričių, kuriose asmuo pripažįstamas ribotai veiksnium, sąrašą. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad nėra pagrindo pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje, tačiau asmeniui reikalinga pagalba priimant sprendimus, pasiūlo asmeniui sudaryti sutartį dėl pagalbos priimant sprendimus ir tai nurodo sprendime.~~

~~2. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad asmuo dėl psichikos sutrikimo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, teismas priima sprendimą asmenį pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje ir nurodo baigtinį sričių, kuriose asmuo pripažįstamas neveiksnium, sąrašą. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad yra pagrindas pripažinti asmenį neveiksnium tam tikroje srityje ir kad taip pat yra pagrindas pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje, teismas sprendime nustato baigtinį sričių, kuriose asmuo pripažįstamas neveiksnium, sąrašą ir sričių, kuriose asmuo pripažįstamas ribotai veiksnium, sąrašą.~~

~~3. Bylinėjimosi dėl asmens pripažinimo ribotai veiksnium tam tikroje srityje išlaidos, išskyrus atstovavimo išlaidas, padengiamos iš valstybės lėšų. Už teismo paskirtas ekspertizes šiose bylose apmokama Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.~~

~~4. Teismo sprendimu, kuriuo asmuo pripažįstamas ribotai veiksnium tam tikroje srityje, šio Kodekso XXX skyriuje nustatyta tvarka gali būti išsprendžiami ir rūpybos nustatymo ar rūpintojo šiam asmeniui paskyrimo klausimai.~~

~~5. Teismo sprendimą turi teisę apskusti dalyvaujantys byloje asmenys, tarp jų ir pats ribotai veiksnium tam tikroje srityje pripažintas asmuo.~~

~~474 straipsnis. Teismo sprendimo panaikinimas~~

~~1. Išnykus aplinkybėms, dėl kurių fizinio asmens veiksnumas tam tikroje srityje buvo apribotas, bylą išnagrinėjęs teismas pagal paties asmens, jo rūpintojo ar kitų šio Kodekso 463 straipsnio 1 dalyje išvardytų asmenų pareiškimą priima sprendimą panaikinti pirmiau priimtą sprendimą ir pripažinti fizinį asmenį veiksnium.~~

~~2. Jeigu pripažinto ribotai veiksnium tam tikroje srityje fizinio asmens sveikatos būklė pablogėja ir dėl šio sveikatos būklės pablogėjimo jis negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, bylą išnagrinėjęs teismas pagal asmens rūpintojo ar šio Kodekso 463 straipsnio 1 dalyje išvardytų asmenų pareiškimą, remdamasis teismo psichiatrijos ekspertizės išvada, priima sprendimą panaikinti pirmiau priimtą sprendimą ir fizinio asmens pripažinimą ribotai veiksnium tam tikroje srityje pakeisti į jo pripažinimą neveiksnium tam tikroje srityje. Teismo psichiatrijos ekspertizės galima neskirti, jei teismui pakanka kitų įrodymų apie asmens psichinę būklę. Šiuo atveju *mutatis mutandis* taip pat taikomos šio Kodekso 473 straipsnio 2 dalies nuostatos.~~

19 straipsnis. 482 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 482 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) jeigu yra galimybė, – teismo nutartis, patvirtinanti vaiko tėvų, o jei vaiko tėvai yra nepilnamečiai ar neveiksnūs šioje srityje **jiems nustatyta globa šioje srityje**, – jų tėvų arba globėjų (rūpintojų) sutikimą įvaikinti, išskyrus įstatymų numatytus atvejus;“.

20 straipsnis. 488 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 488 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Vaiko tėvai, o jeigu jie yra nepilnamečiai ar neveiksnūs šioje srityje **jiems nustatyta globa šioje srityje**, – jų tėvai arba globėjai (rūpintojai), vaiko globėjas (rūpintojas) rašytinį

sutikimą įvaikinti, įformintą pareiškimu, paduoda apylinkės teismui pagal savo gyvenamąją vietą arba pagal vaiko, dėl kurio duodamas sutikimas, gyvenamąją vietą. ~~Vaiko tėvai, kurių veiksnumas šioje srityje yra apribotas, sutikimą įvaikinti paduoda kartu su rūpintojo sutikimu.~~

2. Pakeisti 488 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) duomenys apie vaiko tėvų amžių ar sveikatos būklę, jeigu jie yra nepilnamečiai ar jiems ~~neveiksnius šioje srityje~~ **nustatyta globa šioje srityje;**“.

21 straipsnis. 489 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 489 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tėvai, globėjai (rūpintojai) gali atšaukti savo duotą sutikimą įvaikinti. Jei sutikimas įvaikinti nepilnamečių ar ~~neveiksnių šioje srityje~~ tėvų, **kuriems nustatyta globa šioje srityje**, vaiką buvo duotas jų tėvų ar globėjų (rūpintojų), tai, kai vaiko tėvai tampa pilnamečiais ar ~~veiksniais šioje srityje~~ **globa šioje srityje panaikinama**, sutikimas įvaikinti netenka galios. Pareiškimas dėl sutikimo įvaikinti atšaukimo paduodamas tam teismui, kuris patvirtino sutikimą įvaikinti.“

22 straipsnis. 491 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 491 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Šiame skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjamos bylos dėl globos (rūpybos) nustatymo nepilnamečiams asmenims bei pilnamečiams asmenims, kurie ~~teismo sprendimu yra pripažinti neveiksniais tam tikroje srityje ar ribotai veiksniais tam tikroje srityje dėl savo asmeninių gebėjimų sutrikimo ar nepakankamumo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti~~, taip pat bylos dėl rūpybos nustatymo veiksniais asmenims.“

23 straipsnis. 493 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 493 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„493 straipsnis. Turto administratoriaus paskyrimas

1. Jei ~~neveiksnius tam tikroje srityje ar ribotai veiksnus tam tikroje srityje~~ asmuo, **kuriame siekiama nustatyti globą tam tikroje srityje**, turi nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra (įmonė, žemė, pastatas ir kt.), teismas pagal globos ~~ir rūpybos~~ institucijos prašymą ar savo iniciatyva paskiria turto administratorių. Šiuo administratoriumi gali būti skiriamas globėjas (~~rūpintojas~~) arba kitas asmuo.

2. Turto administratoriaus paskyrimo klausimas išsprendžiamas teismo nutartimi. Paskirtam turto administratoriui jo teises ir pareigas išaiškina teismas.

3. Teismas, kuris paskyrė turto administratorių, pagal globos ~~ir rūpybos~~ institucijos ar prokuroro pareiškimą šį administratorių nutartimi gali nušalinti nuo pareigų arba pakeisti kitu asmeniu.“

24 straipsnis. 494 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 494 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Pagal ~~neveiksnaus tam tikroje srityje ar ribotai veiksniaus tam tikroje srityje~~ asmens, **pilnamečio globotinio**, globos ir rūpybos institucijos, rūpintinio arba prokuroro pareiškimą globėjas ar rūpintojas gali būti jį paskyrusio teismo nutartimi nušalintas nuo pareigų, jeigu jis netinkamai atlieka globėjo ar rūpintojo pareigas, neužtikrina globotinio ar rūpintinio teisių ir interesų apsaugos, naudojasi savo teisėmis savanaudiškais tikslais.“

25 straipsnis. 495 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 495 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Globa ~~ir rūpyba~~ pasibaigia įsiteisėjus teismo sprendimui ~~pripažinti asmenį veiksniu ar panaikinti jo veiksnumą apribojimą~~ **panaikinti pilnamečiam asmeniui nustatytą globą tam tikroje srityje.**“

26 straipsnis. 496 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 496 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas ne vėliau kaip kitą darbo dieną po sprendimų ir nutarčių dėl globos ir rūpybos nustatymo ir panaikinimo **pilnamečiams** asmenims, kurie teismo tvarka pripažinti neveiksniais ~~tam tikroje srityje arba kurių civilinis veiksnumas tam tikroje srityje apribotas~~, nepilnamečiams nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų, kuriems atimta ar apribota teisė savarankiškai disponuoti savo pajamomis ir turtu, taip pat nuo sprendimų ir nutarčių dėl globėjo ar rūpintojo šiems asmenims paskyrimo, atleidimo ar nušalinimo nuo pareigų įsiteisėjimo privalo šių sprendimų ir nutarčių duomenis pateikti **Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų Globos ir pagalbos priemonių registro tvarkytojui** tvarkymo įstaigai ~~Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų šio registro~~ nuostatuose nustatyta tvarka.“

27 straipsnis. 505 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 505 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„505 straipsnis. ~~Teismo pareiga inicijuoti bylos dėl globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo neveiksniui tam tikroje srityje ar ribotai veiksniam tam tikroje srityje asmeniui nagrinėjimą~~ **Pareiškimo padavimas ir jo turinys**

1. Teismas, priėmęs sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, privalo savo iniciatyva pradėti bylos dėl globos ar rūpybos šiam asmeniui nustatymo, globėjo ar rūpintojo toje srityje paskyrimo nagrinėjimą.

2. Teismas, priėmęs sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, jeigu šis asmuo yra gydymo, auklėjimo ar globos ir rūpybos institucijoje, privalo savo iniciatyva nustatyti šiam asmeniui globą ar rūpybą toje srityje.

3. Teismas, priėmęs sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, jeigu šis asmuo nėra gydymo, auklėjimo ar globos ir rūpybos institucijoje, privalo savo iniciatyva nustatyti šiam asmeniui globą ar rūpybą ir paskirti globėją ar rūpintoją toje srityje.

1. Pareiškimas dėl globos tam tikroje srityje nustatymo pilnamečiam asmeniui, kuris dėl savo asmeninių gebėjimų sutrikimo ar nepakankamumo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, paduodamas asmens, kuriam prašoma nustatyti globą, gyvenamosios vietos apylinkės teismui.

2. Pareiškimą dėl globos tam tikroje srityje nustatymo pilnamečiam asmeniui gali paduoti Civilinio kodekso 3.277 straipsnio 3 dalyje nurodyti subjektai.

3. Pareiškimą dėl globos tam tikroje srityje nustatymo nepilnamečiam asmeniui, kuris dėl savo asmeninių gebėjimų sutrikimo ar nepakankamumo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, galima paduoti ne anksčiau kaip likus vieniems metams iki asmens, kuriam turėtų būti nustatyta globa, pilnametystės.

4. Asmuo, kuris padavė aiškiai nepagrįstą pareiškimą dėl globos tam tikroje srityje nustatymo pilnamečiam asmeniui, teismo nutartimi gali būti nubaustas nuo penkiasdešimt iki šešių šimtų eurų bauda. Iš šio asmens taip pat priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

5. Pareiškime dėl pilnamečio asmens globos nustatymo, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti išdėstytos aplinkybės, įrodančios asmens asmeninių gebėjimų sutrikimą ar nepakankamumą, dėl kurio jis negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, taip pat aplinkybės, kodėl asmeniui socialinės, asmens sveikatos priežiūros paslaugos ir kitos įstatymuose numatytos mažiau asmens teisės ribojančios priemonės nėra pakankamos, turi būti nurodyta, ar asmeniui buvo teikta pagalba priimant sprendimus, turi būti pateikta sveikatos priežiūros įstaigos pažyma, kiti įrodymai apie asmens būklę, socialinio darbuotojo išvada apie asmens, kuriam prašoma nustatyti globą, gebėjimą pasirūpinti savimi ir priimti kasdienius sprendimus savarankiškai ar naudojantis pagalba konkrečiose srityse. Jei asmeniui buvo teikta pagalba priimant

sprendimus, kartu su socialinio darbuotojo išvada taip pat pateikiama asmens, teikusio pagalbą priimant sprendimus, išvada apie asmens, kuriam prašoma nustatyti globą tam tikroje srityje, gebėjimą pasirūpinti savimi ir priimti kasdienius sprendimus savarankiškai ar naudojantis pagalba tam tikroje srityje. Asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienius sprendimus nustatymo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.“

28 straipsnis. 506 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 506 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„506 straipsnis. Pasirengimas nagrinėti bylą dėl globos ~~ar rūpybos~~ nustatymo, ~~ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo neveiksniui tam tikroje srityje ar ribotai veiksniam tam tikroje srityje asmeniui~~

1. Teismas, priėmęs sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje ~~ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje~~ **pareiškimą dėl pilnamečio fizinio asmens globos nustatymo**, tą pačią dieną nutartimi paveda globos ~~ir rūpybos~~ institucijai per dešimt dienų pateikti teismui duomenis, būtinus bylai išnagrinėti.

2. Globos ~~ir rūpybos~~ institucija raštu pateikia teismui išvadą, kurioje ~~nurodo~~:

1) ~~nurodomi duomenis~~ **duomenys** apie asmens, dėl kurio nagrinėjama byla, buvimo vietą ~~ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo reikalingumą;~~

2) ~~jeigu reikia skirti globėją ar rūpintoją, pateikiama globėjo ar rūpintojo kandidatūra; nurodomi duomenys apie jį (vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data ir vieta, darbovietė, šeiminė ir turtinė padėtis, sveikatos būklė, giminystės ryšys ir santykiai su pripažintu neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje asmeniu, kuriam prašoma nustatyti globą, moralinės ir kitokios savybės, jo galimybė įgyvendinti globėjo ar rūpintojo pareigas), taip pat kitos turinčios reikšmės aplinkybės; nurodoma neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje pripažinto asmens, kuriam prašoma nustatyti globą, nuomonė dėl globėjo ar rūpintojo kandidatūros;~~

3) ~~jeigu pateikiama globėjo ar rūpintojo kandidatūra, pridedamas rašytinis šio asmens, kurį siūloma paskirti globėju, sutikimas ir sveikatos būklės pažyma, išduota sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;~~

4) ~~kai jei neveiksnus tam tikroje srityje ar ribotai veiksnus tam tikroje srityje asmuo, kuriam prašoma nustatyti globą, turi nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra (įmonė, žemė, pastatas ir kt.), globos ir rūpybos institucijos rašte tai turi būti nurodoma bei ir rekomenduojama paskirti šio turto administratorių;~~

5) **jei asmeniui buvo teikiama pagalba priimant sprendimus, pateikiami duomenys apie šią teiktą pagalbą.**

3. ~~Jeigu reikalinga skirti globėją ar rūpintoją, teismas~~ **Teismas** išreikalauja duomenis apie asmens, rekomenduojamo paskirti globėju ~~ar rūpintoju~~, teistumą ir padarytus administracinius nusižengimus. **Taip pat teismas kreipiasi į Globos ir pagalbos priemonių registro tvarkytoją prašydamas pateikti duomenis apie asmens, kuriam prašoma nustatyti globą, pateiktus išankstinius nurodymus. Šiuo atveju Globos ir pagalbos priemonių registre esantys duomenys apie asmens pateiktą išankstinį nurodymą perduodami teismui šio registro nuostatuose nustatyta tvarka.**

4. ~~Jeigu, nagrinėdamas Teisėjas praneša fiziniam asmeniui, kuriam prašoma nustatyti globą tam tikroje srityje, kad nagrinėjant bylą dėl globos ar rūpybos nustatymo, ir globėjo paskyrimo neveiksniu tam tikroje srityje pripažintam asmeniui, teismas pripažįsta, kad būtina, kad šiam asmeniui jam atstovautų advokatas, ir nustato terminą, per kurį šis asmuo turi pasirinkti advokatą, teiksiantį jam teisinę pagalbą, ir pranešti apie tai teisėjui. Asmuo, pasirinkęs advokatą, apie tai praneša teisėjui. o neveiksniu tam tikroje srityje pripažintas Jeigu asmuo, kuriam prašoma nustatyti globą, per teismo nustatytą terminą pats nepasirenka advokato, teiksiančio jam teisinę pagalbą, neturi, teisėjas, kuriam paskirta parengti bylą nagrinėti, praneša valstybės garantuojamą teisinę pagalbą organizuojančiai institucijai apie tai, kad šiam asmeniui būtinas advokatas.~~

5. Pasirengimas nagrinėti bylą turi būti baigtas iki teismo sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje, įsiteisėjimo per trisdešimt dienų nuo pareiškimo dėl pilnamečio fizinio asmens globos nustatymo priėmimo dienos.“

29 straipsnis. 507 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 507 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„507 straipsnis. Bylos dėl globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo neveiksniui tam tikroje srityje ar ribotai veiksniam tam tikroje srityje asmeniui nagrinėjimas

1. Byla teismo posėdyje nagrinėjama nedelsiant, po sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje, įsiteisėjimo gavus globos institucijos pateiktą išvadą ir duomenis apie asmeniui, kuriam prašoma nustatyti globą tam tikroje srityje, paskirtą ar šio asmens pasirinktą advokatą.

2. Byla dėl globos ar rūpybos nustatymo nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai teismas pripažįsta būtinu žodinį bylos nagrinėjimą.

23. Byla dėl globos ar rūpybos nustatymo ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo nagrinėjama žodinio proceso tvarka. Apie bylos nagrinėjimą pranešama globos ir rūpybos institucijai, asmeniui, pripažintam neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje kuriam prašoma nustatyti globą tam tikroje srityje, asmeniui, rekomenduojamam skirti globėju ar rūpintoju toje srityje, kitiems suinteresuotiems bylos baigtimi asmenims. Byla nagrinėjama būtinai dalyvaujant asmeniui, pripažintam neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje kuriam prašoma nustatyti globą tam tikroje srityje, jeigu, atsižvelgiant į sveikatos būklę, jis gali dalyvauti, globos ir rūpybos institucijos atstovui, kuris duoda išvadą teisme, ir asmeniui, kurį rekomenduojama skirti globėju ar rūpintoju. Neveiksniui tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje pripažintas asmuo Asmuo, kuriam prašoma nustatyti globą tam tikroje srityje, turi teisę teismo posėdyje išdėstyti savo nuomonę dėl globos nustatymo tikslingumo ir globėjo ar rūpintojo kandidatūros, jeigu tai galima, jei, atsižvelgiant į jo sveikatos būklę, gali tai atlikti. Kai neveiksniui tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje pripažinto fizinio asmens, kuriam prašoma nustatyti globą, dėl sveikatos būklės, patvirtintos asmens sveikatos priežiūros įstaigos išvada pažyma, negalima iškviesti ir apklausti teisme, byla gali būti nagrinėjama šiam asmeniui nedalyvaujant. Be to, teismas, atsižvelgdamas į bylos sudėtingumą, gali pripažinti, kad būtina, kad neveiksniui tam tikroje srityje pripažintam asmeniui atstovautų advokatas. Kai teismui kyla abejonių dėl globos tam tikroje srityje pilnamečiam asmeniui nustatymo tikslingumo, visos abejonės turi būti vertinamos asmens, kuriam prašoma nustatyti globą, naudai ir visais atvejais turi būti įvertinamos kuo mažiau asmens teises ribojančių įstatymuose numatytų priemonių taikymo galimybės.

34. Skiriant globėją ar rūpintoją, turi būti atsižvelgiama į jo moralines ir kitokias savybes, jo galimybę įgyvendinti globėjo ar rūpintojo funkcijas, jo santykius su asmeniu, kuriam reikalinga globa ar rūpyba, taip pat, jeigu galima, į globos ar rūpybos reikalingo asmens pageidavimą.“

30 straipsnis. 508 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 508 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„508 straipsnis. Teismo nutartis

1. Pareiškimas dėl pilnamečio fizinio asmens globos ar rūpybos nustatymo, ir jo globėjo ar rūpintojo paskyrimo neveiksniui tam tikroje srityje ar ribotai veiksniam tam tikroje srityje asmeniui išsprendžiamas teismo nutartimi.

2. Priėmęs nutartį asmeniui nustatyti globą tam tikroje srityje, teismas nutartyje nurodo baigtinį sričių, kuriose asmeniui nustatoma globa, sąrašą. Asmeniui negali būti nustatoma globa santuokos, rinkimų ir darbo teisinių santykių srityse.

32. Tenkinant pareiškimą dėl nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo, ir globėjo paskyrimo, nutartyje nurodomi duomenys apie globotinį ar rūpintinį, o kai tenkinamas

pareiškimas dėl globėjo ar rūpintojo paskyrimo, papildomai nurodomi duomenys apie ir globėją ar rūpintoją.

34. Jei neveiksnius tam tikroje srityje ar ribotai veiksnus tam tikroje srityje asmuo, kuriam nustatoma globa, turi nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra, teismas paskiria to turto administratorių.

45. Paskirtam globėjui ar rūpintojui, taip pat ir turto administratoriui teismas išaiškina jų teises ir pareigas.

6. Bylinėjimosi dėl globos nustatymo ir globėjo paskyrimo išlaidos, išskyrus atstovavimo išlaidas, padengiamos iš valstybės lėšų.

7. Teismo nutartį turi teisę apskusti byloje dalyvaujantys asmenys, pats asmuo, kuriam nustatyta globa tam tikroje srityje, ir paskirtas globėjas.“

31 straipsnis. Kodekso papildymas 508¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 508¹ straipsniu:

„508¹ straipsnis. Teismo nutarties panaikinimas

1. Jeigu išnyksta aplinkybės, dėl kurių asmeniui buvo nustatyta globa tam tikroje srityje, bylą išnagrinėjęs pirmosios instancijos teismas pagal asmens globėjo ar kitų šio Kodekso 505 straipsnio 2 dalyje išvardytų asmenų arba paties asmens, kuriam nustatyta globa tam tikroje srityje, pareiškimą priima sprendimą panaikinti pirmiau priimtą savo nutartį. Peržiūrint teismo nutartį, *mutatis mutandis* taikomos šiame skirsnyje nustatytos taisyklės.

2. Teismas, nagrinėdamas šiame straipsnyje nurodytas bylas, gali priimti šiuos sprendimus:

- 1) palikti galioti peržiūrimą teismo nutartį;
- 2) panaikinti peržiūrimą teismo nutartį ir pasiūlyti asmeniui įstatymų nustatyta tvarka kreiptis dėl socialinių ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo ar dėl kitų įstatymuose numatytų mažiau asmens teises ribojančių priemonių taikymo;
- 3) panaikinti peržiūrimą teismo nutartį.

3. Teismui nustatius, kad asmeniui, kuriam prašyta nustatyti globą, galėtų būti pritaikytos mažiau jo teises ribojančios įstatymų numatytos priemonės ar pasiūlyta kreiptis dėl socialinių ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo, teismo nutarties kopija išsiunčiama savivaldybės, kurioje šis asmuo gyvena, administracijai.“

32 straipsnis. 538 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 538 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. ~~Neveiksnaus šioje srityje sutuoktinio~~ **Sutuoktinio, kuriam nustatyta globa tam tikroje srityje**, interesais prašymą dėl santuokos nutraukimo gali paduoti jo globėjas, prokuroras arba globos ir rūpybos institucija.“

33 straipsnis. 581 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 581 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Be bendrųjų procesinių dokumentų formai ir turiniui keliamų reikalavimų, prie prašymo turi būti pridėti įrodymai, reikšmingi sprendžiant klausimą dėl leidimo išdavimo, pareiškimo ar fakto patvirtinimo bei kitą klausimą, nagrinėjamą šiame skyriuje nustatyta tvarka. Prie prašymo nustatyti Civilinio kodekso 4.239 straipsnio 3 dalyje nurodytą turto administravimą turi būti pridėta socialinio darbuotojo išvada apie asmens, dėl kurio teikiamas prašymas, gebėjimą pasirūpinti savimi ir priimti kasdienius sprendimus savarankiškai ar naudojantis pagalba konkrečiose srityse.“

34 straipsnis. 582 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 582 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Bylos dėl teismo leidimo pratęsti asmens priverstinį hospitalizavimą ir (ar) priverstinį gydymą **ir bylos dėl Civilinio kodekso 4.239 straipsnio 3 dalyje nurodyto turto administravimo nustatymo** nagrinėjamos žodinio proceso tvarka.“

2. Pakeisti 582 straipsnio 11 dalį ir ją išdėstyti taip:

„11. Bylą teismas išsprendžia priimdamas nutartį. Teismo nutartis išduoti leidimą, patvirtinti pareiškimą ar faktus, išskyrus nutartį leisti paimti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą arba atsisakyti duoti šį leidimą, **ir nutartį nustatyti Civilinio kodekso 4.239 straipsnio 3 dalyje nurodytą turto administravimą arba atsisakyti jį nustatyti**, apeliacine tvarka neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos, tačiau teismo atsisakymas išduoti leidimą, patvirtinti pareiškimą ar faktą neatima iš pareiškėjo teisės, pasikeitus aplinkybėms, pakartotinai kreiptis į teismą dėl leidimo išdavimo, pareiškimo ar fakto patvirtinimo. Teismo nutartis leisti paimti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą **ir nutartis nustatyti Civilinio kodekso 4.239 straipsnio 3 dalyje nurodytą turto administravimą** vykdytina vykdytinai skubiai. Teismo nutartis leisti paimti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą arba atsisakyti duoti šį leidimą **ir nutartis nustatyti Civilinio kodekso 4.239 straipsnio 3 dalyje nurodytą turto administravimą arba atsisakyti jį nustatyti** gali būti skundžiama skundžiamos atskiruoju skundu. Šis skundas turi būti išnagrinėtas per šio Kodekso 336 straipsnio 3 dalyje nurodytą terminą.“

3. Papildyti 582 straipsnį nauja 12 dalimi:

„12. Teismas ne vėliau kaip kitą darbo dieną po šiame skyriuje nustatyta tvarka priimtos nutarties nustatyti Civilinio kodekso 4.239 straipsnio 3 dalyje nurodytą turto administravimą, taip pat nutarties panaikinti atitinkamą ankstesnę nutartį įsiteisėjimo privalo nutarties duomenis pateikti Globos ir pagalbos priemonių registro tvarkytojui šio registro nuostatuose nustatyta tvarka.“

4. Buvusią 582 straipsnio 12 dalį laikyti 13 dalimi.

35 straipsnis. 600 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 600 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Kviestiniais gali būti pilnamečiai ~~veiksnius~~ asmenys, kuriems nenustatyta globa ir kurie nėra nesuinteresuoti suinteresuoti vykdomosios bylos baigtimi.“

36 straipsnis. 626 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 626 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) skolininkui ~~netekus veiksnio~~ nustačius globą tam tikroje srityje;“.

37 straipsnis. 628 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 628 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Vykdomoji byla sustabdoma, kol po skolininko (išieškotojo) mirties ar juridinio asmens reorganizavimo (likvidavimo) atsiras jo teisių perėmėjas, ~~neveiksniam tam tikroje srityje pilnamečiam~~ asmeniui, kuriam nustatyta globa tam tikroje srityje, bus paskirtas globėjas arba išnyks kitos aplinkybės, dėl kurių vykdomoji byla buvo sustabdyta.“

38 straipsnis. 789 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 789 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Išimtinai tik Lietuvos Respublikos teismai gali nagrinėti bylas dėl **globos pilnamečiam fiziniam asmeniui nustatymo**, fizinio asmens pripažinimo ~~neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje~~, paskelbimo mirusiu ar pripažinimo nežinia kur esančiu, jeigu šis asmuo yra Lietuvos Respublikos pilietis arba asmuo be pilietybės, bet jo nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje.“

39 straipsnis. 810 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 810 straipsnio 1 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) šaliai, kuri nedalyvavo nagrinėjant bylą, nebuvo tinkamai pranešta apie civilinės bylos iškėlimą bei proceso metu nebuvo sudarytos procesinės gynybos galimybės, o tais atvejais, kai ji ~~buvo neveiksni tam tikroje srityje ar jos veiksnumas tam tikroje srityje buvo apribotas~~ **jai buvo paskirtas globėjas**, – tinkamo atstovavimo galimybės;“.

40 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus 1 ir 17 straipsnius bei šio straipsnio 3 dalį, įsigalioja 2027 m. sausio 1 d.
2. Šio įstatymo 1 ir 17 straipsniai įsigalioja 2025 m. liepos 1 d.
3. Socialinės apsaugos ir darbo ministras iki 2025 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.
4. Bylos dėl asmens veiksnumo ribojimo ir globos ar rūpybos asmeniui nustatymo, pradėtos ir nebaigtos nagrinėti iki šio įstatymo įsigaliojimo, baigiamos nagrinėti pagal šiuo įstatymu pakeistas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nuostatas.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas